

BUDA-PESTA

16 Ianuariu st. v.
28 Ianuariu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 3.

ANULU XIII;
1877.

Pretinlu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

DÓMN'A STANCA.

— Studiu istoricu. —

(Urmare)

Instructiunea lipsiá cu totulu. Afara de boieri, cari trebuia sè cunósca celu putnu limb'a slavona, in care sè redactá chrisóvele domnesci si actele de transactiune, afara de preoti si unii calugari, mass'a natiunii zacea intr'unu adancu intunericu ⁽¹⁶⁾. Unele monastiri, cari inca de la fundarea loru intretineau a nume scoli pentru instruirea personalului necessaru ser'iciului religiosu, — pe la finele vécului alu XVI-le, din neingrigirea si dés'a schimbare a egumeniloru, pare cà incetasera d'a mai cugetá la viétia intelectuala.

Moravurile in genere erau simple; luxulu petrunsesse inse in Societatea cea innalta, si elegantele nóstre Dómnne, Domnitie si jupantie se 'ntreceau care de care prin grelele stoffe cu bogate desemnuri ale lungeloru loru costume, prin gratiöse podóbe: giuvaeruri de aur, de smaltiu si de pietre scumpe.

⁽¹⁶⁾ Matheiu de Pogoniana, op. cit. 370: „Deschide prin milele tale scóla, de unde sè se respandésca lumina in tiér'a ta; asta-di nu afli in acésta tiéra omu invetiatu, nu, nici preotu, nici calugaru, nici archiereu, nici laicu; pentru cà n'au unde sè invetie carte... In tóte imperatiile se afla scóle si case de cresceri: numai in tiér'a ta nu se afla nici una.“

O ie lucrata cu margaritaru, sêrma, metase séu firu, in colori destulu de víi; d'a supra o rochia de serassiru, hataiá, atlazu séu bella-cóssa rosia ori galbena, cu gurile de firu séu de franghia, cu sponci de argintu poleite, deschisa rotundu la peptu, ér fust'a in cute si angusta; mijloculu incinsu de unu bráu cu vergile de firu; peste rochia o bogata dulama lunga de serassiru in floratu, séu de lastra verde, ori rosia, cu paceá de samuru, cu nasturii de aur, margaritaru ori sirma; séu unu zabunu lungu de sandalu de Venetia coloratu, séu ghiordia de hataiá verde lucrata totu cá dulama; in picióre nisce caltiumi rosii lungi si incovoiate la vêrfu; la capu o marama de canavetiu cu firu si cu metase; de amendóue cositiile nisce lungi cercei atêrmandu pana pe peptu; — éca costumulu unei bogate jupantie din secolulu alu XVI-le, asiá cum ni-lu descriu portretele titoricesci de biserica ⁽¹⁷⁾,

⁽¹⁷⁾ In „Revist'a Romana“, I 376, se desemnéza unu costumu de dómnna románca din secolulu alu XVI-le de pe portretele de la curtea de Argesiu; si la pag. 378 unulu din cerceii pastrati in sicriulu sf. Filoteiu. Copia dupa portretele de la biserica monastirii Campulungu la mine.

-- foile zerestre⁽¹⁸⁾ si chrisóvele domnesci⁽¹⁹⁾.

Costumul boeriloru erá largu orientalu, *caftane* lungi de coftaría, negre séu rosie, cu guleru de blana; *chintesiú* cu rantiuri, *comesi* de metasa séu pânza cu gulere de firu, *brâuri* de argintu ori de metasa, *dulâmi* de postava etc.⁽²⁰⁾. Slugile domnesci purtau: *feregele* verdi de siocarlatu séu galbene de coftaría, cu céprazuri albe; *nadrâgi* verdi de siocarlatu séu nadragi de grana; *dulame* de atlazu, de grana séu cofteria verde, galbena ori négra; *timbaru* negru de schirletu, *caciuli* si *cisme*⁽²¹⁾.

Ocupatiunea casnica a jupanitelorú, cá si a femeiloru din poporu, erá pe langa altele furc'a si caierulu, resboiulu (tiesetur'a) si cusetur'a⁽²²⁾. Póle de canavetiu cu fluturi de auru si cu margaritare⁽²³⁾, rucavitie (manicutie preotiesci)⁽²⁴⁾, sfité, felóne⁽²⁵⁾, patra-

(18) Fói'a de zestre a Stancai, fic'a monacului Dositheiu Brailoiu, la A. Odobescu: „Câte-va óre la Snagovu“ in „Revist'a Romana“, I 378—380.

(19) Condié'a m-rii Snégovu fil'a 55.

(20) Crisov. lui Petrascu voda din 1557, in condic'a mrii Vierosiu, pag. 9—13 la Archiv. stat., publicatu de noi in „Fói'a Societâti Romanismulu“ I, 153—155. — Tablouri titoresci la mrea Bistritia, la Odobescu, Bistritia (Bulet. Instr. Publice, I, 140) etc.

(21) Chrisovu de la Alessandru Voda din 1573, in Archivulu Statului din Bucuresci, docum. mitropoliei, leg. nr. 4.

(22) Matheiu de Pogoniana, op. cit. 341: „câ nu e datu femeiloru sê se ostésca, sê se bata si se fia generari; ci sê se marginésca la furca si caieru, sê-si caute de casa, sê tiésa si sê cósá.“

(23) Cond. mrii Snégovulu fil'a 55: „Jupaniti'a Rada (fic'a lui Barbu Comisulu) dá: o póla de cauvatiu cu fluturi de auru si cu margaritaru sê o puna la icón'a Precistii . . . ; si ér a datu sê fáca o sfitá si sê scría parintii.“ (Chrisovu din 1565.)

(24) O parchia de rucavitie cusute pe pânza de la mrea Govora represinta Bun'a-vestire; pe un'a e Maic'a Domnului si pe cealalta ângerulu vestitoru. (Vedi A. Odobescu, Govora (Buletinulu Instr. Publice, 1868, p. 146.)

(25) In monastirea Krusiedolu (Serbia) se pastreza unu felonu de Dómn'a Despina a lui Négoe voda cu urmatórea interessanta inscriptiune: (pe care — lipsindu-ni literile chirilice — o reproducem cu litere latine, — redact.)

„Si felon s atvori g(ospo)je Despina
Va dni gospodina svoego Ion
Négoe Voevoda i eida iha
Theodosie Petru i Stanca Roxanda
V. lét(o) 7027 m(ése) tia Jun. din 15.“

adica: „Acestu felonu l'a facutu Dómn'a Despina in dilele Domnului seu Ionu Négoe Voevodu si a copiiloru sei Theodosie, Petru si Stana, Roxanda, in anulu 7027 (1519), lun'a Junie, dile 15.“ O asemne inscriptiune se afla si pe unu falonu alu aceleia-si dómne Despina, ce archimandritulu de la Deciani, Hagi Ky-

fire⁽²⁶⁾, covóre, marame si alte grele si trainice cusaturi, lucrate cu o maestría si unu gustu deosebitu si cu felurite desemnuri, se daruiau de femeile avute pe la biserice cá odóre spre podób'a sfințeloru icóne, si penru trebuinti'a serviciului divinu.

Situatiunea politica a tierii erá din cele mai vrednice de plansu. Considerata tiér'a mai reu decâtu unu pasialicu turcescu, tronulu se vindea celui ce dá mai multu⁽²⁷⁾; si acesti cumperatori, niste bei pusi sub ascultarea Belglierbergului Greciei, viniau in Romaní'a cu turm'a creditoriloru lorú Greci, Ovrei si Armeni, si cu armata de Janiceri, cari se dau la totu felulu de nelegiuri. „Nu se mai multiamí, díce contimpurénulu Walther, a irrumpe in casele ómeniloru si a-i despoiá de averi, ci, asiá precum in unele locuri se ia dicim'a de vite, ei, prin unu exemplu de totu nou, rapiá acum, blastematii, totu alu diecele copilu; a-fara de aceste, spre a-si saturá neomenescile desfranári . . . si alte mari fara-de-legi facea cu cutediare si fara pedépsa.“⁽²⁸⁾

Nici chiar locasiurile sfinite nu remasera nepângarite de fíii Semilunei⁽²⁹⁾: ele incepu-sera deja a se transformá in meceturi⁽³⁰⁾.

Aceste impregiurári nenorocite dau pe epoei o fizionómia trista si infiorátore. Câte gura schinteia de viétia mai intretinea acelu corpú aprópe in disolutiune, care se numesce societate: simtímentele nationale si virtutile resboinice nu se slabisera inca; elementulu strainu nu petrusesse pana 'n inim'a societâti

rill, l'a adusu din monastirea lui, la Carlovitz. Vedi: „O napisu na epitrahilju, koji je sada u manastiru Banji blizu kotora od Ilarion Ravarca.“ (Inscriptiunea de pe patrafirulu aflatoru acum in monastirea Banja langa Cattaro, de Ilarionu Ravarca, archivistulu patriarhatului Serbu din Carlovitz,) la „Rad jugo-slavske akademije“ (Actele academiei jugo-slave din Agramu,) t. XVI (1871) p. 19—21.

(26) Vedi studiulu nostru: Inscriptiunea de pe patrafirulu de la Stanesci, Bucuresci 1876.

(27) Pe langa Charrière, op. cit., Walther (ap. Papiu op. cit.), si altii, vedi „Relazioni degli Ambasciatori Veneti al Senato“, raccolte da Eugenio Alberi, seri'a III, v. II p. 388—389, si seri'a III, v. III, p. 217, Firenze 1844—46.

(28) Papiu, op. cit., p. 7.

(29) Din chrisov. lui Michnea voda cu dat'a 1580, doc. mitropoliei la arch. stat. din Buc., leg. nr. 4, se vede cá: in timpulu lui Alessandru Voda Turcii cuprinsesera loculú din giurulu bisericeii Gheorméi (in Bucuresci) „si au fostu facutu acolo mare reutate si multa . . . spurcaciune.“

(30) Chronic'a anonima, in Magaz. Istoricu penru Tiér'a-Romanésca, si a-si face locasiuri si meceturi.“

române, nici stricase de totu institutiunile
vechi militaresci; si famili'a si-mai pastrá inca
calitátile sale morale. ⁽³¹⁾

(Va urma.)

Gr. G. Tocilescu.

LA MORMENTULU MAMEI MELE.

Dati-ve 'ntr'o parte, umbre! sè vediu umbr'a mamei
mele,

Mam'a mea octogenara care m'a abandonatu;
Nu vedeti cu ce grabire ea se 'naltia catra stele,
Éra eu plangu pe mormentu-i de durere consumatu.

Faceti locu, ve rogu, o umbre, s'o mai vediu pan' nu
dispare;

Càci pamentulu nu mai póte alta mama sè-mi mai
dea;

Ea se duce, si eu singuru remanu plinu de intristare
P'astu pamentu de suferintie ce-a ranitu anim'a mea.

Candu mi-aducu bine a minte d'a ei dulce ingrigire;
Candu in mic'a mea pruncia ea de focu m'a ape-
ratu;

Candu la peptu-i cu tandretia me stringea ea cu iu-
bire,

Dómne! câta fericire la alu ei sinu am aflatu!

Natural'a ei blandetie, a ei anima piósa
Si iubirea ei ardenta pentru mine-a disparutu!
Unde voi mai gasi óre vr'o fiantia mai duiósa?
Unde potu sè mai reafli bunetatea ce-am perdutu?!

Càci iubirea cea de mama n'o potu compará in lume
Nici cu petre nestimate, nici cu muntii aurei;
E unu focu ce te 'ncaldiesce, e unu lucru fara nume,
E cá rou'a diminetiei, e nectarulu de la Diei.

Te duci, muma, langa tat'a, colo 'n zon'a celestina,
Unde-i loculu fericirii, unde-i choru melodiosu;
Éra eu strainu in lume, separatu de la tulpina,
Cá o frundia 'ngalbinita am remasu aicea josu.

Du-te dar, fii fericita langa tronulu de marire;
Umbr'a ta sè me 'nsotiésca cá unu ângeru protec-
toru;

P'a ta pétra sepulcrala cá tributulu de iubire
Adi depune dóue lacrami fiu-ti recunoscatoru.

Floesti 9 septembrie 1876.

Z. Antinescu.

FÉTA DIN PÉTRA.

— Basma poporala. —

(Urmare.)

„Tóta nóptea ar fi amblatu elu fara sporu;
dar norocu cá avea cu sine pe coteiulu lui celu

⁽³¹⁾ Mai vedi totu a supra acestei epoce studiulu
nostru „Petru Cerclu“, Bucuresci 1874.

mai barbatu, celu mai priceputu, celu mai cre-
dinciosu,

Miclausiu, cane 'nvetiatu
Scie sém'a la venatu;
Elu apuca spre colnicu,
Usioru, sprintenu si voinicu.
Totu spre vale se lasá,
Si cararea cautá,
Botulu prin érba vèrindu,
Urmele totu mirosindu.
Urm'a-i ici, urm'a-i colea,
Miclausiu n'o mai perdeá,
Pr'intunericu o simtiá,
Nóptea 'ntocmai cá diu'a.

„Astu-felu, cu canele calausa buna, voi-
niculu apucá d'a lungulu in josu, valea Or-
góei. Prin volbur'a apelu ei, se rostogoliau
acum cu vuetu, radecinile de copaci si bolova-
nii de pétra, surpati de la munte. Si canele si
stapanulu amblau incetu si cu sfiéla pe costi-
siulu lunecosu; dar candu ajunsera tocmai d'a
supra priporului de unde se vedu, in póla,
urmele unei cetáti de Uriesi si brasd'a vlad-
nica a Troianului, Miclausiu statú in locu mi-
rindu, cá in préjma de venatu. Voinicelulu
stecli ochii. Flacaraie alburii esiau pe acolo
din pamentu si sburau d'a supra tainitiei unde
statura ascunse, atâte mari de vreme, comorile
cele de la Petrósa, cloc'a cea vestita cu puii
ei de aur; dar la lumin'a sclipitóre a vapaie-
loru, venatorulu zari, printre erburi si petróie.
capatin'a lungarétia a unui dihoru, carele, cu
ochii rasleti, cautá dreptu la dinsulu. Trupulu
si cód'a, dobitoculu si le 'ncolocise, le facuse
ghemu, in fati'a coteiului, cum facu dihorii
candu n'au locu de scapare in viezuinile loru
de sub pamentu. Voiniculu nostra erá gata sè
asvêrle intr'insulu ghióg'a lui cu tinte poleite,
cá sè-lu prapadésca, candu dihorulu incepù a
chitiai in limb'a lui de lighiona si a dice:

„Imperate lunate,
Nu-mi luá dilele tóte;
Ia-mi-le pe jumetate,
Cà-ti voi dá eu nestemate,
Chiar pétr'a smarandului,
Verdétia pamentului!“

„Feciorulu de imperatu, aducându-si a
minte câtu de bunu uguru i facuse asemene
vorbe din graiulu vulturului, lasá ghióg'a josu
si goni canele in laturi; ér lighión'a, bucurósa
de a se simti scapata, incepù sè ricaie tierin'a
cu labele si scóse dinaintea voinieului o pétra
de smarandu, mare si frumósa, de straluciá
verde si ramurata cá spiculu crudu alu grâu-
lui, cá rodulu-pamentului.

„Atât'a fu voinicului pana ce redicá de
josu smarandulu fermecatu si-lu bagá in sinu;

si-apoi de atunci înainte tóte jivinile câte se ascundu pe sub pamentu, tóte lu-cunoscura pe dinsulu de stapanu. Viezurii cu perii suri, lungi si drepti cá tiepele, si bursucii somnoroși, cari esu numai nóptea din vizuní; sderii padureti cu blan'a ruginia, désa, móle si frumosu netedita, si vidrele coltiate de pe malulu baltiloru; nevestuicele cu trupu prelungu si mladiosu si cu gusie albe, care se furisiéza printre rezóre, venandu cuiburi de paserele, si vevertiele siugubetrie, cu cód'a vúlvoiu, care saru sglobii pe cracile copaciloru, rontiaindu alune, ghinda si scorusic; pintiele cu labe scurticele la peptu, ér la spate cu picioróne cari candu âmbla, se salta cá locustele si caticii pamentului, — de le dice si siuitie, — cari scotu capulu la amédi din gauri, cá sè latre la sóre; apoi misiunii cei cu gropanele pline de grâne, si siobolanii de smêrcuri; tóte lighiónele, pana si cãrtitiele orbetie si aricii ghimposi, ba chiar sierpii, gusterii si siopêrlele, tóte i se aretau lui in cale, séu cá sè-lu slujésca la vre o trebuintia, séu cá sè péra de man'a lui, candu avea placere de venatu. Cu dinsulu vulpile si-chieltuiau de poména si viclení'a mintii si iutiél'a piciorului, càci fía-care minciuna a vulpei, elu aflá pré lesne mijlóce o miía cá sè-i vía de hacu. Apoi si cu ursulu celu mai selbaticu, elu si-facea jucaría; fara secure, fara cutítu, elu intrá semetiu in vizuní'a lui, se luá cu dinsulu la lupta drépta si in totu-de-una ursulu cadea mortu la pamentu.

„Astu-felu prin vesduhu, astu-felu pe sub pamentu, elu erá mai tare, elu erá mai mare; de aceea si traiulu lui erá acum si mai multu pornitu de venatóre.

„Candu feciorulu de imperatu trecea pe délulu Béllaurului, d'a stang'a Slanicului, lighión'a cea infricosiata, cu o falca in ceru si alt'a in pamentu,

Sierpóic'a cu soldii verdi,

— Sè n'o vedi, sè n'o visedi! —

de graba se svêrcoliá, se pitulá si se afundá pana la gurile iadului, cá sè nu o védia vítézulu vênatoru, sè nu-i reteze palosiulu siepte capete si sè nu-i stinga siepte suflete. Ori câtu de multu se siliá dinsulu cá sè-i apuce inainte, iazm'a iadului prididiá cu fug'a si voiniculu remanea mereu sè-i scóta necasulu pe paserile cerului si pe lighiónele pamentului. Dá di peste di si nu putea nimeri.

„Asiá mai patí intr'o nópte si a dóu'a di, de ciuda si de man'á, se porni de pe délulu Béllaurului in josu, candu abiá se mijí de diua,

si ajunse de odata cu diorile, candu se deschideau florile, la valea stérpa si pusthia a Picleloru de glodu.

„Déca nu sciti si n'ati vediutu, sè ve spuiu eu, cá acolo si-a asediatu Necuratulu cazanelle cu catranu si cu smóla clocotita: pe sub pamentu gúlgúe si ferbe glodulu noroiosu, mai rece decátu ghiati'a, mai negru decátu cėti'a; apoi, pe guri cascade prin totu ocolulu acelei vâi fara de scursóre, tisnesce tin'a in susu, candu de o schiopa, candu de o palma, candu de unu stangenu si mai multu; la fía-care gura impregiuru s'a duratu mosioroiu, si balele catranite pe care Uciga-lu-tóc'a le scuipa din vagaune. se scurgu nacleite d'a lungulu movilitieloru, se aduna in nomolu, se usuca de ventu, se crépa de sóre si asternu totu fundulu vâii cu o huma sura si jilava, pe care nu se prinde, Dómne feresce! nici troscotu, nici ciulini.

„Candu, de pe culmea vecina, feciorulu de imperatu facú ochii róta d'a supra vâii urgisite, elu vediú o biéta caprióra ratecita, calcandu cu sfiéla prin nomolulu uriciosu alu mocirlei; mai departe, o féra selbatica, unu risu stá stêrcitu la panda; perulu de pe dinsulu, lungu si subtire, albu si cu pete negre, se sbêrlise in susu; urechile-i tiuguiete cu pamatufuri de peri negrii la vêrfu, se redicase drepte, si ochii lui, víi si petrundietori cá ochii de femeia, scaparau schintei. Numai in dóue trei sarituri de pisica, elu ajunse capriór'a, se acatiá cu ghiarele de peptulu ei, si infipse dintii in beregata si se gatiá sè-i suga cu desfetare sangele din vine, candu voinicelulu invêrti repede prasthi'a cá s'o isbésca in féra. Dar ochii risului, cari vedu si in mediulu petreloru, zarira ce i se gateá; elu se smulse de la peptulu capriórei si incepú sè latre in limb'a lui de féra:

„Imperate luminate,

Nu-mi luá dilele tóte;

Ia-mi-le pe jumetate,

Cà-ti voi dá eu nestemate,

Chiar pétr'a rubinului,

Colcotirea sangelui.“

„Si-acum, pentru a trei'a óra, feciorulu de imperatu iertá viéti'a risului, precum iertase pe a vulturului, precum iertase pe a dihorului; elu strinse prasthi'a pe mana, ér fiér'a, vesela si multiamitóre cá scapase cu dile, scaperà din ochii ei o pétra de rubinu, mare si frumósa, rosia si víua, mai rosia decátu frag'a muntelui, mai viua decátu par'a focului si intocmai cá sangele voinicului.

„Candu o luà voiniculu in mana si o bagà in sinu, pare cà i mai crescù de o schiôpa inim'a intr'insulu. De ací înainte tóta firea cu suflare erá préd'a lui. Tóte férele pe cari iutiél'a sangelui le impinge, in fug'a loru, a se asterne pamentului, cá érb'a campului la suflarea ventului; tóte cele cari traiescu din versarea sangelui; tóte câte din sange si-iau puterea si prin sange o si perdu; tóte se supusera si ele la vointiele voinicului, cá paserile cerului, cá lighiónele pamentului.

„Dinaintea unui asiá minunatu venatoru,

Cerbii de la munte
Plecau a loru frunte;
Mistretii coltiati
Cadeau improscati;
Capr'a saltarétia
Nu scapá cu viétia;
Lupii din padure
Picau sub secure;
Iepurii fricosi . . .“

Cam pe ací ajunsese cu povestea Bisocénulu meu, candu de odata audíramu, la spatele nostru, o detunatura de pusca, urmata de unu „Donner-Wetter-Sapperment!“ esprimatu cu o energiá de adeveratu granatiru chesarocraiescu. Ne întórseramu iute ochii inderetu; dar nu mai erá nimeni; tovarosiulu meu némtiulu se facuse neveditu.

— Saracutiú de maic'a mea! — strigà din baierile inimei Bisocénulu, — s'a repusu domnulu „Iningeru.“ — (Acestu felu gasise elu cu cale cá sè localizeze titlulu de ingineru alu tovarosiulu meu.)

Alergaramu de graba la locul de unde venise sgomotulu, si — sub o tufa — gasíramu pe némtiu resturnatu pe spate, dandu din mani si din picióre, cá sè se scóle; alaturi erá pusc'a lui din a carui tíva esiá inca fumu; putínu mai departe se tavaliá o paserica, printre fulgii ei risipiti pe érba. Calulu, de pe care cadiuse inginerulu, se zariá departe in vale; cu siéu'a pe dinsulu, elu apucase, veselu si in góna mare, drumulu casei, lasandu calaretiu-lui liber'a facultate, séu de a remané unde cadiuse, séu de a-si urmá calea cu ori ce altu mijlocu de locomotiune.

— Bine prietene, — disei in sirsitu eu patitului, dupa ce constataramu cà nu se afla nici o primejdia, — fà-me sè intielegu mai antâiu, cum ai cadiutu de pe calu? Apoi pentru ce ai trasu cu pusc'a? In sirsitu pentru ce te-ai departatu de noi? — La tóte aceste intre-bàri, elu nu avea altu respunsu decátu: „Ast'a, dieu, nu sciú!“

Calauzulu nostru nu erá mai putínu cu-

riusu decátu mine cá sè afe cum se petrecuse lucrurile; dar elu celu putínu gasiá insu-si pentru tóte, câte unu cuventu de respunsu si de mangaiere.

— Lasa, domnule; nu e nimicu, cà ai cadiutu pe spate si te-ai redimatu in còte. Reu erá déca cadeai pe brânci, cà puteai nasulu sè-lu frângi.

Cautandu apoi prin érba, elu dete peste paseric'a ranita si jumulita, care se svêrcoliá cá vai de dins'a; erá o biéta ciocârlia. Bisocénulu luand'o in mana, cunoscu indata cà erá ucisa, nu de alice, ci de cioculu gaitiei: — „Cu buna séma, domnule, domní'a ta ai vrutu sè tragi in paserea rapitóre si nu vei fi nimerit'o; dar lasa, cà nu e nici o paguba. Venatulu celu bunu totu alu domniei tale a remasu. Vorb'a romanului: nu e pentru cine se gatesce, ci pentru cine se nimeresee.“

Dar némtiulu se aperá cà elu n'a trasu de felu cu pusc'a, cà pusc'a s'a trasu singura si cà din aceea calulu spariindu-se; a saritu si l'a trêntitu josu, unde l'a si lasatu fara rusine nici pecatu.

— Lasa, domnule, cà si asiá e bine! — dicea Bisocénulu. — Domní'a ta totu nu remái pagubasiu, cà si déca n'ai datu in venatu, venatulu ti-a picatu din ceru jumulitu gata. Si-apoi despre cadietura, sè n'ai vre o mahniciune, cà pamentulu nostru romanescu e bunu de obrêntéla;

Cine cade pe elu josu,
Se scóla mai sanetosu.“

Si intr'adeveru, domnulu „iningeru“ se redicase téferu si fara vatemare. Se vede, cà somnulu lu-podidise pe candu Bisocénulu mipovestiá basnulu, pe care elu nu-lu putea pricepe, si astu-felu pe nesimtíte remase in urma de noi. Pe candu dar némtiulu motaiá calare si calulu si-urmá calea in ticna, o vesela ciocârlia se leganá prin aeru, ciripindu la sóre, intocmai cá si ciocârlí'a cea din graciósele strofe ale „glumei“ lui Ronsard. ¹⁾

S'a intemplatu inse, cá — in locu de poetici amanti, ciocârlí'a nóstra sè fía audita numai de o gaitia flamenda, si — in casulu de fatia — urmasiulu Banului Maracina se vede silitu sè tréca lir'a in man'a stramosiulu seu Virgiliu, cá sè sferiésca acésta istoria.

(Va urmá.)

A. I. Odobescu.

¹⁾ P. de Ronsard, l'Aloüette, printre poesíile numite „Gaietés ou Gaillardises.“

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urma e.)

— Da . . .

— Mai de multe ori ?

— De trei ori.

— In trei nopti dupa olalta ?

— Nu, căci o noapte de insomnă completa a despartitu fia-care visiune.

— Si acele *visiuni*, de ora-ce le numesci asiá, reprodu-s'au ele totu cu acele-si impregiurări ?

— Da, intr'atât'a, încâtu cele trei visuri, ale caroru detaiuri cele mai mici nu se voru sterge nici odata din memori'a mea, mi-paru că nu forméza decâtu singuru unulu. Si acuma, dupa ce scii tóte, esplică-mi — de cumva ti-este in putere — intielesulu misteriosu, care mi-este ascunsu, si pe care cu totu pretiulu asiú voi sê-lu cunosc. De ce sê am frica ? Ce sê speru ?

Dupa ce meditâ câte-va minute, cari dómnei Rahon i pareau a avé o lungime cumplita, vrajitórea respunse :

— Intre tóte visurile pentru cari am fostu consultata, si Dumnedieu mi-e martorulu că acele sunt numeróse, nici unulu nu mi-a parutu, asiá de curiosu, asiá de intunecosu, si — s'o spunu dreptu — atâtu de neexplicabilu cá si acest'a. Regulele artii mele, regule positive si de cari nu me potu departá, nu sunt in stare a-i dá o interpretare rationala . . .

Contess'a facu o miscare de suprindere.

— Vedu, că sinceritatea cuvintelor mele ti-suna neasteptatu, — continuá Simiona, — si te indiesci de sciinti'a mea, căci in locu de a recurge la mijlócele unei insielatiuni próste, ti-vorbescu deschisu. Indoielile dtale nu me potu atinge. Asculta-me, dómna, si vei intielege si dta, că pentru ce contradicerile visului dtale lu-facu neexplicabilu.

Portarea dómnei Rahon aretá, că tóta atentiu-nei ei erá cuprinsa de vrajitórea, care continuá :

— Ai tînutu baiatielulu in bratie, ai atinsu cu buzele carnea lui, ai simtitu anim'a lui batendu ; va sê dica, visulu nu póte anuncia speranti'a falsa a unei stári binecuventate incheiata prin nascerea unui pruncu mortu ! De vei nasce candu-va unu fiu, acel'a va vini in lume viu.

— Ah ! — esclamá contess'a cu o bucuría repede, — vedi ! vedi !

— Nu te bucurá pré iute, dómna, — continuá Simiona dandu din capu ; — căci éta in visulu dtale se afla niste contradiceri grozave, despre cari tocmai voiescu sê-ti vorbescu. Baiatielulu caditu din bratiele dtale, tresnitu de fulgeru si nimicitu inaintea ochiloru dtale, pare a anuncia mórtea fiului dtale ; dar aceste dóue cuvinte : *Ilusiune ! Minciuna !* scrise cu litere de focu pe capulu acestui fiu, spunu de totu apriatu, de totu luminatu, că fiinti'a tresnita nu e decâtu o fantoma, o reflectare desiérta a aerului.

— Ai dreptu, si eu simtiescu acést'a, — siopti contess'a ; — si totusi acestu visu ne mai pomenitu de buna séma nu insedar m'a cercetatu in trei rënduri. Vederile biblice, pe timpulu profetiloru, contineau si ele multe enigme, — cu tóte aceste inse fure explicate.

Simiona dadu din umeri cu dispretiu.

— E bine, caută-ti dara unu profetu, care sê-ti explice ceea ce voiesci sê scii, — respunse ea apoi, —

eu nu sum decâtu o femeia, si nu sciu esplicá ceea ce nu potu pricepe.

Vrajitórea se sculá de jumetate, că si candu ar fi indicatu, că consultatiunea nu mai are scopu si că timpulu a sositu spre a se retrage contess'a. Inse nu-mai decâtu si schimbâ hotarirea.

Unu felu de inspiratiune i tresari prin minte.

— Dă-mi de nou man'a dtale, — dise ea, — vreu s'o studiezu cu atentiune mai mare, decâtu cum am facutu acuma. Ceea ce liniile sale mi-voru vorbi despre viitorulu dtale, va aruncá dóra puțină lumina a supra visului curiosu, care — pentru prim'a-óra in vieti'a mea — nimicesce tóta sciinti'a mea si me silesce a dice că sum neputinciósa.

Contess'a ascultá cu entusiasm acésta sperantia nóua.

Ea intinse man'a indata Simionei, care se adanci in scrutarea si analisarea trasuriloru delicate, ale caroru sierpuriu putinu rosee curgeau pe peliti'a stravedia.

De odata ea tresari tare si scóse o exclamatiune nearticulata.

Contess'a resimti contra-lovitur'a acestei agitatiuni grabnice.

— Ce-i ? — intrebá dius'a cuprinsa de spaima, — si ce vedi atâtu de grozavu si atâtu de spaimantatoru, in liniile palmei mele ?

— Vedu că esti nascuta sub o stea curiósă ! — respunse Simiána cam duru.

— Pentru ce ? — intrebá contess'a.

— Pentru că, de cumva vrajirea nu e o sciintia desiérta si mincinósa, si de cumva eu mai sciu inca ceti in acésta carte, pe care nici odata n'am intreat'o insedaru : sórtea dtale va devini inca si mai bizara si mai neexplicabila, si mai cu neputintia, decâtu visulu misteriosu, care sémena cu visurile nascute de delirulu friguriloru séu cu nebuni'a unui spiritulu bolnavu . . .

— Ce-mi pasa de sórtea mea ? — esclamá dómna Rahon. Dintre fericirile séu tristetile ce-mi pastreza viitorulu, numai una vreu sê cunosc . . .

— Pe care ? — intrebá Simiona cu focn.

— Pe acést'a : Fi-voiu mama ?

— Nu sciu, — respunse vrajitórea, — dar ceea ce sciu, ceea ce credu, ceea cetescu in man'a asta care tremura in a mea, este, că ai sê ffi ceea ce nici insu-si Dumnedieu nu póte sê ierte decâtu numai prin minune . . .

— Dar ce ? — intrebá jun'a femeia abiá resuflandu de emotiune, — ce am sê devinu ? . . .

— Viua si mórta in acel'a-si timpu !

— Viua si mórta ! — repeti contess'a debelata ; apoi, dupa unu minutu de reflectare adause : — dar acést'a nu e cu putintia !

— Eh ! la draci ! eu sciu bine, că acést'a nu e cu putintia ! — respunse Simiona. Si totusi va fi asiá, de órace este scrisu aice.

Si vorbindu atinse cu vârfulu degetului man'a gingasia, la care jun'a femeia se uitá cu unu felu de gróza.

— Privesce, — continuá vrajitórea, — éta acésta linia, care se incepe la incheiarea pumnului si pare a trece peste tóta palm'a !

— O vedu, — dise contess'a.

— Acést'a e lini'a vietii, — urmá Simion'a. Si acuma privesce acésta-lalta linia, anghiurósa si afun-

da, care o intelnesce duru, séu mai bine a dice — care o isbesce si o nimicesce? Acést'a e lini'a mortii tragice! O crima te va sterge din numerulu celoru vii! Vei fini printr'unu sfsritu cumplitu!

Dómn'a Rahon, sub velulu ei negru, deveni palida cá mórtea, si fric'a incepù s'o cuprinda.

— Ah! e grozavu! — siopti ea cu o voce tremuratóre. Dar cine va seversì acésta crima? cine me va omorì, pe mine, care nimenui n'am facutu reu?

— Eh! — respunse vrajitórea cu mania, — ce-ti pasa de mórte, déca vei avé sè traiesci de nou? Si mórtea nu va fi pentru dta decâtu unu somnu. Oh! eu nu vorbescu de inviarea sufletului nemuritoru! Profetiirea mea e mai positiva: aice josu va urmá agoniéi dtale inviarea. Éta prob'a. Mai privesce: lini'a de viétia, unu momentu nimicita de lini'a periculósa, mai departe reapare triumfatóre. Ceea ce ti-profetiescu cu siguritate, este, cá vei trái dupa ce vei fi mórta.

Pana candu Simiona dise aceste cuvinte, dómn'a Rahon venindu-si in ori din spaim'a ei fara voia, meditá a supra tuturoru celoru audite, si rezultatulu acestoru reflexiuni s'ar puté contrage in aceste patru cuvinte:

„Acésta femeia e nebuna!”

Reactiunea se produse, energica si completa. Increderii mai fara margini urmá o neneredere absoluta.

Si contess'a nu numai incetá sè acórde cea mai putina credintia profetiiriloru intunecóse ale Simionei Raymond, dar inca ea dise, cá visurile n'au nici unu intielesu si cá trebue sè ffa cine-va nebunu déca cere de la liniile confuse ale palmei profetiirile viitorului.

Vomu mai adauge, cá — dicéndu aceste — jun'a femeia se usiorá de o greutate mare si in acéla-si timpu simti o dejosire fórté víua pentru pasiulu ce a facutu.

— Ea combatù acea umilire, liniscindu-se cá gresic'la — in urm'a urmeloru — totu nu este asiá mare, si cá inca dóra póte sè aiba o urmare buna, de óra-ce in urmarea unei asemenea esperintie ea se aflá vindecata pentru totu-de-una de ideile sale superstitiósé.

Simiona meditá cu capulu plecatu, nepronunciandu nici unu cuventu si nefacéndu nici o miscare.

Dómn'a Rahon se sculá, scóse din bráu o punga, prin care straluciau niste bani de auru, si punendu-o inaintea vrajitórei pe postavulu rosiiu, dise:

— Éta pretiulu nisuintieloru dtale; speru cá-lu vei gasi indestulitoru. Si acuma ai bunetate a-mi aré-tá calea, pe care trebue sè iesu d'aice.

Simiona implinì cererea in tacere. Ea deschise usi'a odâii rosie, apoi aceea de la antisiambra si se retrase la o parte spre a lasá pe contess'a a esi, care si disparù pe treptele de jumetate luminate.

— Acésta dama mare, — gandì vrajitórea dupa ce remase singura, — acésta dama mare se duce de la mine cu convingerea, cá eu sum órba séu nebuna, séu celu putinu cá sciinti'a de vrajitóre nu e decâtu o bufonería de risu, inventata spre a scóte paralele din pusunarele celoru prosti, cum dise Lazaru tocmái acuma. Are e dreptu séu n'are? Nu sciú. Dar trebue sè me convingu despre acést'a. Nici odata nu mi-s'a infati-siatu o ocasiune mai buna, de a controlá insa-mi profetiile bizare, pe cari le interpretu de jumetate convinsa... Nu te voiu perde din vedere, contessa de Rahon! Nu voiu uitá nici visulu, nici liniile din pal-

m'a dtale, si voiu supraveghíá cá realisá-se-va óre sórtéa imposibila ce pare cá ti-s'a promisú!

Incheiandu acestu monologu, Simiona inchise usi'a prima a locuintiei sale si voì a se retrage in odai'a rosia, candu de odata i parù cá aude pe trepte sgomotulu unoru pasi iuti si alu unei resufflári grele.

Ea puse urechi'a la usia spre a se asigurá déca nu se insiéla. Sgomotulu totu se mariá si se apropiá. Apoi o lovitura strasnica, in usi'a de stejaru, o facù sè tresara.

V.

Pericolulu.

Baterea in usia parea asiá de grabnica, asiá fara rabdare, încátu Simiona resimti numai decâtu o nelinisece fórté mare.

Ea grabi a deschide ferestuic'a si intrebá dupa datin'a sa:

— Cine bate aice?

— Deschide iute! — respunse o voce ragusita. Sum eu, Lazaru... Iute, Simiona, grabesce! É vorb'a de viétia!

Usi'a se întórse in titini si Lazaru grabi sè intre.

Cu tóte cá antisiambr'a erá slabu luminata, Simiona observá la prim'a aruncatura de ochi, cá tine-rulu erá palidu cá unu mortu.

— Ce ai sè-mi spunì? — intrebá ea cu frica. Ce-i?

— Trebue sè plecámu indata, fara sè perdemu unu minutu.

— Sè plecámu? — repeti vrajitórea.

— Asiá dieu! Si inca câtu mai ingraba!

— Dar unde sè mergemu?

— Unde vomu voì, numai sè fimu departe de aice. Haidamu! haidamu! Grabesce!

— Dar caus'a pentru care trebue sè fugimu?

— La draci! Dar nu pricepi, cá ómenii justitiei se afla in urmele mele?

— Si vinu sè te aresteze! — esclamá Simiona.

— Eh! la draci, scump'a mea. Erá mai bine sè fi disu: sè ne aresteze, càci acestu commissariu de ómenia si ajutorii sei demni, comptéza a ne prinde cu o lovitura pe amendoì.

— Si pe mine? — gângavi vrajitórea, incependu sè-i tremure manile.

— Ah! asiá-mi pare! mai alesu pe tine.

— Dar esplica-mi...

— Spune-ti-oiu totu ce vei voì! Oh! esplicatiunile mele voru fi clare si complete, poti fi sigura; dar acuma e tardiu! De alta-data... Intr'unu locu, mai bine alesu! Intr'unu patraru de óra, ia-ti banii si bijuteriile, de cealalte nu-ti pase!... Desbraca acésta rochia rosia, care la o suta de pasi te-ar face cunoscuta cá esti vrajitóre, si s'o luámu pe picioru... sè alergámu cá ventulu, càci déca nu, vomu fi prinsu in culcusiu!... Rót'a si furcile ne amenintia, scump'a mea! Haidamu! sè nu povestimu multu, ei sè ne gátámu iute! Déca nu víi, eu te parasescu si m'oiu scapá fara tine!

Simiona, tulburata, de jumetate nebuna, intielese din fati'a lui Lazaru si din tonulu cu care acést'a i vorbiá, cá pericolulu erá mare si grabnicu, si — gangavindu câte-va cuvinte nearticulate — incepù a se supune rugárilor lui, séu mai bine, a indeplinì ordinile aceluia.

Si-schimbà rochi'a rosia cu unu vestmentu intunecosu; indesà in pusunarele sale totu ce avea in argintu si auru, far' a uità pung'a lasata de contess'a. La acestu micu tesauru mai adause niste bijuterii fara valóre mare; apoi cu o voce slaba dise lui Lazaru:

— Sum gata . . .

— Ai aice pilule, beuturi, prafuri? tu me pri-cepi . . . intrebà tinerulu.

Simiona facù cu capulu unu semnu afirmativu.

— Dar celu putinu sunt bine ascunse? — intrebà éراس Lazaru.

— Da, bine ascunse, dar totusi nu negasibile.

— Asià dara ei le voru gasi. Dar, insedaru, càci spre a le nimici ni-ar trebui multu timpu. Sè plecàmu! Candu ei voru dà de ól'a cu rosele, noi pe atunce deja vomu fi departe.

Vrajitórea si servitorulu marquisului de Saint-Maixent plecara iute catra usia cá sè iese.

In momentulu in care o deschise, Lazaru statù loculu si gângavi cu o voce slaba:

— Asculta! . . .

Se puteau destinge fórte bine niste pasi greoi si numerosi, urcandu treptele clatinande, si zânganitul metallicu alu pusciloru soldatiloru de paza, lovindu-se de manecile sabieloru.

— E tardiu! — incepù tinerulu cá nebuu. Spusu-ti-am sè te grabesci; nu m'ai ascultat; suntemu prinsi.

— Ce se va alege de noi? — gângavi Simiona, ai carei dinti zgriburiau.

— Nu sciu nimica; séu mai bine sciu fórte bine. Piat'a de Grève ne astépta! . . . Unu viitoru, cá altulu. Chiar in sér'a acést'a mi-ai prorocitu spendiuratórea! La draci, ce femeia cu minte! De alta-data ti-oiu crede.

— Dar, — intrebà nenorocit'a, — celu putinu nu vomu cercá sè ne mantuimu?

— Sè ne mantuimu! Dar cum? Treptele sunt pline de ómeni. Mai póte-se esi pe unde-va?

— Dóra ferestile.

— Acele se deschidu spre strada si strad'a e pazita.

— Tu uiti pe ceea a laboratorulu. Aceea privesce spre curtea casei vecine.

— Ah! drace, ai dreptu, am uitatu-o. Usi'a acést'a e tare si e intarita cu trei incuiatóre bune. Acesti ómeni bravi au sè pérda celu putinu cinc minute, pana ce voru sparge-o. O sè facemu o incercare!

Lazaru incuià usi'a cu cele trei in cuiatóre massive. Abià gatà acést'a, candu niste paturi de pusca batura 'n usia si o voce stentorica strigà:

— Simiona Raymond, scimu cá esti a casa si cá nu esti singura. In numele regelui, deschide!

Nimene nu respunde la provocarea ómeniloru justitiei, si Lazaru — prindiendu de mana pe vrajitórea, care nu mai avea putere sè stea in picioare — o téri catra laboratoru.

Acestu laboratoru erá o odaia mica, in care se aflá unu cuptoru de alchimistu, provediutu cu foi, caldàri, vase si o multime de sticlute de tóte marimile.

Trecèndu pragulu te simtia apucatu de gátu de unu mirosu uritu si aspru.

O masca de sticla, acatiata de parete pe unu cuiu, aretá, cá vrajitórea avea precautiunea d'a nu intreprende nici odata cu fati'a deschisa cutari operatiuni periculóse.

Lazaru deschise de graba ferést'a, se inclina afara si abià si-putù retiné unu strigatu de bucuria.

Amu disu inca la inceputu, cá locuinti'a Simio-nei Raymond se aflá in alu doile etagiu.

Éta caus'a bucuriei! Servitorulu marquisului de Saint-Maixent observà de desubtu, in intinericu, la o departare de diece séu celu multu dóue-spre-diece picioare, acoperisulu fórte latu alu unui felu de siopru. A se cobori pe acestu acoperisiu nu perea o intreprendere pré anevoiósa, si de acolo pana la pamentulu din curte departarea se putea face usioru.

Lazaru se întórse catra vrajitórea.

— Dà-mi lintióle, — i dise elu, — iute, mai multe parecchi; dar de cumva ai la tine vr'o fune, ast'a ni va fi si mai buna . . .

Simiona nu avea nici o fune; ea aduse dara lintióle.

Lazaru le spintecà in mai multe laturi, si aceste le legà de-olalta la capete, apoi le suci, le impletì, cá astu-felu sè aiba o lungime cam de ajunsu, spre a ajunge din etagiulu alu doile la pardoséla.

Ferést'a nu avea lemnu in mijlocu, spre a putè legà de acél'a ceva; dar puse inte acolo unu lemnu tare, de care apoi legà unu capetu alu funiei improvisate; celalaltu capetu spendiurá afara, si de si acél'a nu atingea pamentulu, ajunse totusi multu mai josu decátu acoperisulu siopruului.

— Éta calea libertatii, — dise apoi Lazaru Simio-nei; — nu mai lipsesce decátu sè ne scimu servi de ea. Te vei scoboi incetisioru, fara a te lasá sè alunci, càci ti-s'ar taià manile, ei sustinendu-te câtu mai tare cu puterea maniloru tale. Eu voiu grabi dupa tine pe acoperisiu, si ccolo vomu vedè ce va urmá.

In momentulu pericoluluu tresnitoru si care parea fara de mantuintia, vrajitórea si-perdù capulu; dar acuma candu i se oferì o cale de scapare, si-redobandì lumina presintiei spirituluu si pucintelu curagiu.

Ea urmà din firu in peru tóte indrumàrile ce i s'au facutu si sosi fara de vr'o impedecare pe acoperisulu strimtu.

Lazaru, sprintenu cá o moima si mladiosu cá unu clown, ajunse la ea cu iutiél'a unui fulgeru.

— Jumetatea munciei nóstre e gata, — i sioptì elu la urechia, — si acést'a fu cea mai grea; inse acumua trebuie sè ne departàmu cu pasi duplicati, càci déca nu me insielu — ómemii justitiei de atunce au si spartu usi'a si la momentu voru fi in urm'a nóstra.

Si in adeveru, de-a supra fugariloru se audiá unu mare sgomotu de voci, o invalmasiéla mare de strigate confuse; — niste lumini totu mai mari, cari prin ferést'a deschisa a laboratorulu strabateau in curtea mica, facèndu sè dantieze niste umbre bizare pe paretele care se aflá in fatia.

— Da, da, ei sunt in laintru, — incepù Lazaru dupa ce ascultà unu patraru de secunda, — inse mai putemu inca sè scapàmu . . . Mai antâiu eu me scoboru, séu mai bine saru! . . . Lasa-te apoi si tu a cadé cá unu sacu de plumbu, cu risiculu de a-ti taià manile pana la osu. In periculu mare, mijlocu mare! Eu te voiu primì in bratiele mele.

(Va urmá.)

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Dumin.	16 ²⁸	D. Triod. vam. si far. inch. lant. s. Pet.
Luni	17 ²⁹	c. p. Ant. M. c. Acila, imp. Teod. M.
Marti	18 ³⁰	ss. pp. Atan., Ciril. c. p. Marcian.
Mercuri	19 ³¹	cc. pp. Mac., Mel. s. p. Marcu Efes.
Joi	20 ¹	c. p. Eutimiu M. ss. mm. Eus., Eut.
Vineri	21 ²	c. p. Macs. M. ss. mm. Neofit, Valer.
Samb.	22 ³	s. ap. Tim. c. m. Anast. P. s. m. Man.

De alta-data !

— *Conversare cu cetitórele.* —

Timpulu incepe sè fia mai placutu. Sórele si-tramite radiele sale . . .

— Ah! — me intrerumpe un'a din frumósele mele cetitóre, — dta incepi sè ni vorbesci despre timpu. Ce ni pasa nóue de acest'a ! Frigu séu caldu e p'afara, — nu ne privesce. Noi in odaia par cà ne a-flàm in primavéra, càci suntemu incungiurate de flori.

In adeveru, nu trebuie multa fantasía, cá gentil'a mea intrerumpetóre sè se gandésca in mijloculu primaverei, càci dins'a par cà se afla in o gradina frumósa, e incungiurata de o multime de flori si ghirlan-de frumóse.

Dar acea deosebire totusi este intre florile aceste si ale gradinei, cà aceste nu sunt — naturale, ci fa-cute.

E bine, cu tóte aceste sunt fórte frumóse, spre a decora cu ele toaletele de balu. Càci dan'a nóstra se ocupa tocmai d'a-si alege florile potrivite la toalet'a-i pentru balulu viitoru.

Nu ne putemu dara mirá de felu, cà dins'a nu se interesséza de cele ce am voitu sè-i dicu. Acuma tóte cugetele sale sunt absorbite de unulu si acel'a-si evenimentu importantu, care i consuma totu timpulu, si care — de siguru — este multu mai interessantu pentru ea decâtu ori ce „timpu placutu,“ si ori ce „sóre ce-si tramite radiele sale.“

Sè intrerumpemu dara fras'a din inceputu. S'o continuàm — de alta-data !

Acuma sè ne acomodàm gustului dameloru si sè vorbimu despre evenimentulu dilei, despre carne-valu ! . . .

Dar ce nou se póte dice despre carnevalu ? In totu anulu se repetiescu acele-si inmuri si ieremiade. Cei cu bani multi si minte usióra, canta si se veselescu ; cei cu pusunare desierte si cu multe — fete de maritu, se caiescu. Toti striga si combatu luxulu, scriu si vorbescu in contra lui cu tóta energi'a ; si in realitate toti esceléza in baluri prin luxu. Aice inca s'ar puté acomodá vorbele lui Heine : „E o istorióra vechia, dar va remané totu nóua.“

Mie unuia mi-placu balurile, uitandu-me cum jóca — altii. Este o desftare spirituala a vedé asiá nalta fericire. De câte ori ochii mei privescu parechile dantiatóre, totu-de-una mi-aducu a minte de frumósele cuvinte ale lui Foscolo : „O ! farmecu alu primeloru ilusiuni, fragedia a simtiementului, naiva junetia a placeriloru, voi treceti cà si visulu esilatu-lui, carele zaresce sórele patriei sale absinte ! Cátu

sunt de scurte aceste dile asiá de frumóse, pe cari le numimu timpulu suferintieloru!“

Inse éta cà am devinitu pré sentimental ! To-nulu acest'a nu se potrivece in carnevalu. Acuma e timpulu veseliei.

— Nu voimu sè ascultàm sentimentalismu ! — mi-dice picant'a Arabela. De alta-data, domnule. De alta-data !

Asiá e. Acuma trebuie sè ridemu ; timpulu cain-tiei o sè urmeze mai tardiu, candu va trebui sè se — platésca socotile.

Acuma sè mergemu la vr'unu concertu ! De siguru ati auditu de Cristina Nilson ! Renumit'a can-tarétia, numita in limbagiu poeticu „filomela svedia-na“, care din o fêta de plugariu devini o celebritate européna, dete septeman'a trecuta unu concertu in Budapesta.

Unu publicu din celu mai alesu asistà la acest'a. Insu-si Maj. Sa imperatulu a onorat'o cu presinti'a sa ; ér a dóu'a di dins'a fu invitata a cantá intr'o se-rata a curtii in cetatea de Buda.

Efectulu a fostu mare. Dar acest'a ar fi fostu si mai mare, de cumva dins'a ar fi cantatu in teatru, in vr'o opera, de esemplu in „Hamlet“ rolulu Ofeliei.

— Frumosu, fórte frumosu, — zimbesce domni-siór'a Angelina la cetirea acestoru sire. Dar noi acu-ma ne gatàm de balu. Despre concerte sè ne vorbesci — de alta-data !

Nici concertele nu ve placu acuma ? Dar music'a si femeia par cà sunt surori !

— Da, da, inse . . .

Ah ! intielegu ! Carnevalu e unu magnetu, care ne atrage mai tare catra sine, si face sè uitàm tóte.

Asiá dara sè vorbimu despre altele !

Tocmai acuma am primitu de la Bucuresci o carte fórte interessanta. Ó decóre a literaturii roma-ne ! Permeteti-mi, amabile cetitóre, sè ve vorbescu mai pe largu despre acésta carte !

— De alta-data, domnule, de alta-data !

Asiá dara — continuarea va urmá.

Gosipul Vulcanu.

Oglind'a lunei.

(H.) Conferinti'a din Constantinopole s'a inche-iatu, fara sè se fi pututu produce vr'unu resultatu pacinicu. In siedinti'a din urma delegatii otomani de-clarara, cà Turci'a nu póte sè primésca propunerile puteriloru mari. In urmarea acesteia, delegatulu en-glesu, marquisulu Salisbury, a declarat, cà asiá dara ambasadorii puteriloru straine voru parasí capital'a turcésca.

Pregatirile de plecare a acestora se si facura. Ambasadorii se dusera la sultanulu, cà sè-si ia rema-su bunu ; inse acest'a nu-i putú primi, càci tocmai nu se simtiea pré bine.

In diu'a urmatóre Salisbury a si plecatu. Ceia-lalti ambasadori, pana 'n momintele aceste se mai afla in Constantinopole, càci vijeliile de pe marea négra nu-i lasa a caletori.

Inse voru plecá si dinsii, (de cumva inca nu s'au dusu,) lasandu in urma-i fia-care câte unu agentu diplomaticu.

Asiá dara turcii remasera izolati de tóta lumea. Se dice, cá Port'a va indreptá catra tóte puterile o nota in forma de carte veneta, in care va dá desluciri relative la hotaririle sale din conferintia.

Va sè dica acuma éراسi vine intrebarea : pace séu resboiu? Negresitu, cá suntemu mai aprópe de resboiu, decâtu de pace. Inse timpulu nu este acomodat. Se scrie, cá pe locurile unde ar avé sè fia teatrulu resboiului, comunicatiunea e de totu suspendata; drumurile sunt ne mai pomenitu de rele; tin'a e atátu de mare, încátu nici calare nu se mai póte trece.

Deci acésta cauza ne indémna a crede, cá resboiulu se va amaná pana la primavéra. Cernajeff, carele acuma se afla la Paris, a spusu acolo, cá Russi'a pana 'n I martiu nu va incepe resboiulu.

Din Constantinopole sè trecemu la Bucuresci. Aice domnesce o crisa financiara cumplita. O scrisóre ce primimu din Ploesci ni anuncia, cá stagnatiunea e completa. Amploiatii nici pe lun'a lui novembre nu si-au primitu inca salarele.

De alta parte, constatámu cu bucuria, cá persecutiunea jidoviloru, de care in septemanile din urma s'au plansu diuarele jidovesci din Europa, in adeveru a fostu numai o calumniá.

Insii-si evreii din Romani'a vinu sè o desmintá in diuarele de acolo, declarandu cá totu sgomotulu a fostu numai o minciuna inventata de inimizii Romaniloru.

BCU Cluj / Central U

Curierulu modei.

— Budapesta 25 januarie. —

Scump'a mea,

Ti-multiamescu pentru dragalasiile tale sire, cu cari ai vinitu sè-mi faci o bucuria mare. Usezu dara de aceste câte-va mominte libere spre a responde la unele întrebări din epistol'a ta gentila.

Me întrebi de sórtea tunicei. E dreptu, iubit'a mea, cá de câti-va ani modistii se totu silescu a esilá tunic'a, inse insedaru. Portulu acest'a a cuceritu asiá tare damele, încátu in contra tuturoru persecutiuniloru si-a conservatu domnirea, acusi cá tunica, acusi in forma de cassaque.

Acuma inse pare cá a vinitu timpulu in care tunic'a totusi va trebui sè se retraga, lasandu locu altoru decoratiuni.

Prin acést'a nu voiú sè dicu, cá nu mai putem sè purtámu tunica, si cá acést'a ar fi in contra modei; voiú sè constatu numai atát'a, cá vedemu totu mai desu toalete fara tunica, decâtu cu acést'a.

Decoratiunea, care pe toaletele de balu suplinesce tunic'a, este esiarp'a drapirata pitoresce, mai adese ori din stoffe subtile, si inzestrata cu girlande de flori si buchete. Acésta decoratiune reduce fórtu multu la tunica.

Croiulu „princesse“ a cuceritu decisivu, si in timpu scurtu a devinitu atátu de placutu, încátu toaletele de balu mai tóte se facu cu acestu croiu. De multe ori esiarp'a se suplinesce cu fodre si pufuri, cu flori imprasciate séu cu ghirlande.

Tali'a pantierata e inca totu in moda, si se face mai alesu din metasa si pentru stoffele mai usióre. Taliatur'a de la grumadiu se decoréza cu niste incretituri nu pré late, si manecile sunt fórtu inguste. Tali'a simpla, strinsa la mijlocu cu bráu, nu este esilata, si ast'a se póte face din stoff'a rochiei; dar sub tarlatan trebuie sè se aplice taffota séu alta stoff'a lucia.

Ghirland'a de flori, cá tintóre de ventraru (Fächer,) asidere forméza frumósa decoratiune de toaleta. — Acésta incinge tali'a cá unu bráu, si de o parte spendiura in dóne ghirlande; unulu din aceste tine ventrarulu, ér celalaltu se incheia intr'unu buchetu. De multe ori tintóreza de ventraru forméza singur'a decoratiune de toaleta, — ér de alta-data, afara de acést'a, mai sunt inca multe flori mitutele aplicate intre fodre si incretituri.

Nu numai ros'a, ci si alte flori se intrebuintéza adese ori. Sunt fórtu frumóse jacintele albe si rosee, florile de acatiu, hortensia, nu-me-uitá, azalea, flórea de nea, spicele de auru si argintu. Aceste se recomanda mai alesu dameloru tinere. Altele iau plante de apa, garofitie rosie inchise, rose de tótna si altele.

Dar, destulu acuma, atát'a. Adio!

A ta

Alexandrina.

CE E NOU?

Primire la curtea regéscá in Buda. Duminec'a trecuta, in 21 jan., majestátile loru regele si regin'a au „primitu“ sér'a la optu óre unu publicu frumosu in salele palatului din Buda. In acésta „primire“, cáci n'a fostu nici serata nici balu, a fostu repesintatu corpulu diplomaticu, ministeriulu, corpurile legiuitóre, clerulu, Budapesta, universitatea, tóte tribunalele, camer'a avocatiloru, jurnalistic'a etc. Numerulu óspetiloru invitati s'a urcatu la 1600. Dintre romani au luat parte Ill. Sa parintele episcopu Victoru Mihali, si Ill. Sa dlu vice-presiedinte la curtea de compturi Iosifu Hosszu. Majestátile loru se infatisiara in mijloculu óspetiloru la 8 óre si $\frac{1}{2}$, si conversara cu mai multi. Regin'a avea o toaleta de gaze albu, decorata cu primu; unu diademu de diamante stralucite inzestrá perulu, care cadea pe umeri. Celalalte dame au avutu toalete de dóne coloru, si a nume domnisiórele alba, éra dómnele négra. Majestátile loru se retrasera la 10 óre si $\frac{1}{2}$, apoi si óspetii se departara numai decâtu.

Camer'a deputatiloru a inceputu éراسi sè tina siedintie. In cele prime a desbatutu si votatu legea usuraria, prin care se opresce d'a puté incassá pe calea legii ori ce percentu. Maximulu percentului s'a statoritu la 8 fl. Dintre deputatii romani de partida nationala nici unulu nu ia parte la siedintie.

Deputatiunea tinerimei magiare, care a dusu lui Abdulu Kerim sabi'a de onóre, s'a rentorsu de acolo cu o multime de decoratiuni. Conducatori, Szücs si Lukács, amendoi studenti la facultatea de drepturi, capetara ordinulu Medzidie cl. III, Soós cl. IV, ceialalti cl. V. Va sè dica lucrulu e seriosu!

La Kossuth alegatorii lui din Czegléd au tramisun o deputatiune din 115 insi. Deputatiunea trecéndu in septeman'a trecuta prin Pesta, tinerimea a voitu sè-i faca primire imposanta; dar polit'a impededu acést'a. Ea intrá si esi din orasiu incungiurata de polit'a, ceea

ce produse niste articoli fulminanti in „Egyetértés“ la adresă a ministrului presedinte; ma nascu si o interpelatiune in dieta. Deputatiunea intr'aceste sosi in Italia la Kossuth, si in 24 l. c. fu primita de dinsulu, invitandu-lu a vini a casa. Kossuth respunse, că pana candu regele Ungariei e si imperatul Austriei, elu nu pöte se vina a casa.

Studentii magiari, dupa predarea sabiei lui Abdul-Kerim, se audise — scrie „Unirea Dem.“ din Bucuresci cu datulu 22 ianuarie — că aveau se tréca asera prin Bucuresci. La gar'a Tergovistei vre-o câte-va sute de ömeni, partea cea mai mare studenti, i asteptau cu scopu de a le face o demonstratie că cea de la Triest. Lumea a asteptatu insedar, căci magiarii n'au sositu.

O dömma romana, da'a C. Algiu nascuta Petrovici, — precum aflamu din „Unir. Democrat.“ — a daruitu cu ocaziunea serbatoriloru din urma câte unu rëndu de haine completu la 150 copii saraci din Bucuresci. Onöre generositätii!

Studentii croati din Zagrabia, spre a face o contra-demonstratiune studentiloru magiari, vreu se duca si ei o sabia de onöre, a lui Zrini, principelui de Muntenegro, carele a luptatu cu atât'a bravura in contra turciloru.

Congressu geologicu. Cu ocaziunea espositiunii universale din Paris se va intruni acolo si unu congressu alu geologiloru din töta lumea. La espositiune si geografi'a va fi represintata că nici odata pan'acuma. Acésta espositiune geologica are se fia unu mare evenimentu sciintificu si ocaziunea cea mai favorabila a se studiá istori'a globului nostru, căci se voru gasi reunite la unu locu töte nepretiutele documente, pe cari pentru a le puté vede cine-va astadi, i-ar trebui se strabata lumea intréga spre a visitá nu numai museele tuturoru orasielor, dar si ale particulariloru.

Carnevalu.

Reuniunea femeiloru romane din Brasiovu va dá la 15/27 ianuarie unu balu in folosulu fondului seu. La acestu balu s'a gatatu töta inteliginti'a romana din locu si din giuru.

La Blasiu se va dá unu balu la 25/27 ianuarie, de contra reuniunea femeiloru romane de acolo, in folosulu scölei de fetitici locale.

Societati si institute.

Societatea pentru spriginirea invetiaceiloru si sodaliloru meseriasi romani din Brasioru si-a tinutu adunarea generala la 2/14 jan., luandu parte 84 membrii. Din raportu s'a vediutu, că in 1876 s'au asediatu 35 de invetiacei la 13 ramuri de meserii. Fondulu societätii se urca la 1363 fl. 42 cr. In fine s'a alesu comitetulu.

Literatura.

Librari'a Socecu & Comp. in Bucuresci ni tramise urmatörea insciintiare: Avemu onöre a anuciá esirea de sub tiparu si a partii a 3-a a scrieriloru D-lui V. Alexandri „Prosa“ intr'unu volumu, intru töte intocmai la felu cu partea I, „Teatru“ in 4 vol., partea II „Poesii“ in 2 vol., si cu scrierile lui Const. Negruzzi in 3 volume. Peste putine dile chiar voru apare si „Poesiile“ lui Dimitrie Bolintineanu in 2 vol. cu care se termina seri'a ce ne-amu fostu propusu a publicá de ocamdata in autorii principali romani. — Acésta serie se va compune astu-felu din 12 volume

formatu 8° tiparite cu multa ingrigire si cu unu continutu care pöte face onöre ori-carei bibliotece. Pretiulu este pentru: Alexandri: „Teatru“, patru volume lei noi 20, „Poesii“ döue vol. I. n. 10, „Prosa“ unu vol. I. n. 8, Negruzzi C. „Scrieri“ trei vol. I. n. 15, Bolintineanu „Poesii“ döue vol. I. n. 12. Pentru cine va luá seri'a intréga de 12 volume de odata, va costá numai I. n. 50 nelegata, seu lei n. 65 legata förte frumosu in 10 volume.

„La revue medicale roumaine,“ sub acestu titlu va aparé in curandu ia limb'a francesa la Bucuresci o publicatiune lunara, sub directiunea dlui dr. C. A. Polichronie. Pretiulu pe anu 10 franci.

Dlu Ioanu Tuducescu, invetiatoru in Lipova, anuciá, că a pusu sub tiparu döue manuale didactice: „Introducere in geografia“ si „Socöta teoretica si practica.“ Pretiulu unui esemplaru e 20 cr., mai putine decâtu 5 nu se tramitu.

Alienatulu in faci'a societätii si a sciintiei, de d. dr. A. Satiu, medicu primaru la spitalele civile din Bucuresci, aparutu dilele trecute. Unu volumu mare in 8° de 250 pagini, continendu medicin'a legala, etiologi'a si simptomatologi'a böleloru mintale si ilustrata de câte-va tipuri de alienati.

Chart'a tieriloru romane seu Dacia moderna de G. A. Zamfirolu, a esitu la Bucuresci. Acésta charta, pe langa esecutiunea ei perfecta, care face onöre stabilimentulu litograficu din Bucuresci care a esecutatu-o, presinta si avantagiulu că dá in romanesce, adeca cu adeveratulu loru nume, localitätile din Transilvania, a carora numire a fostu schilodita de catra Unguri fia prin traducerea in limb'a ungara, fia prin schimbarea cu totulu a numelui traditionalu cunoscutu de Romani, cari in Transilvania sunt in imensa maioritate, ei si de strainii ce locuiescu acolo. (Roman.)

„Scöla Romana.“ Nr. 1 din anulu acest'a are urmatorulu cuprinsu: Anulu 1876 si scölele nöstre. — Unele idei despre necesitatea de reforme privitorie la instructiunea sciintieloru naturale din institutele nöstre de invetiamentu, de Dr. A. P. Alessi. — Observári a supra actului: Projectu de regulamentu pentru scölele poporale si normale gr. or. din archidieceasa, de Teodoru Popu. — Invetiamentulu intuitivu („Banca de scöla“) de Petru P. Danciu. — Din computu („Divisiunea cu cifre.“ O lectiune pentru clasele mijlocie ale scölei elementarie.) — Referentie scolarie in comitatulu Sibiu. — Epistole de pe terenulu invetiamentulu, de Camilu Auguru. — Corespundintia: Din Valea Borgaului. — Invitare de prenumeratiune la „Scöla Romana“ (föia pedagogica si didactica, edata si redactata de Ioanu Candrea si Basiliu Petri. Sibiu. Pretiulu: pe anu 5 fl., pe 1/2, 2 fl. 50 cr., pe 1/4 I fl. 25 cr.) — In numerulu 2 se va incepe unu: Cursu completu de fisica pentru scölele elementarie.

Musica.

La Tábornsky si Parsch in Budapesta au aparutu urmatörele piese musicale: Lesz, ha lesz, polca trablante, de Adolf Ellenbogen, pretiulu 50 cr., — si Csádás (Nem ütök a jogászt etc.), de Tisza Aladár, pretiulu 60 cr.

Tribunale.

Jarnalistii din Roman'ia saluta cu multa bucuria sanctionarea legii care opresce in viitoru arestulu preventivu in materia de pressa.

Feliurite.

Totalulu poporatiunii musulmane. Numerulu musulmaniloru care poporéza diferitele tieri ale Europei, Asiei si Africeii se radica la mai bine de 100 milióne. Ei se impartu, cum se scie, in mai multe secte. Sect'a principala, acea a Sunitiloru, care admite succesiunea califiloru astu-felu precum a avutu locu dupa mórtea lui Mahometu, a petrunsu pana in China. Numai in orasiulu Nankinu sunt 50.000 de musulmani, dupa câte scrie Celesti alu Empire, diaru redactatu in englesesce in orasiulu Nankin. Acesti 50,000 discipuli ai Profetului sunt imbracati chinesiscesce si vorbescu limb'a chinesa; ei au inse vre diece moschee in cari se citeste Coranulu in limb'a araba; aceste moschee sunt tinute in cea mai perfecta curatienia. Cá in tóte tierile Islamului, credinciosii, inainte de-a intrá in loculu santu, si-scotu papucii. Imanii din Nankin pórtá pe capu turbanu verde si predica in limba araba, dar nu-si ingrópa mortii ca Chinesii, nu se servescu de cosciuge, ci si-ingrópa mortii inveliti intr'o panza. (Rom.)

Suvenirea mortiloru.

Ioanu Jurca de Calinesei, fostu vice-comite alu Maramuresiului, a incetatu din viétia in 21 jan. in etate de 72 ani, in Calinesci.

Ghicitura.

De I. Popiliu.

Cetitori si cetitóre,
Chiar acuma am onóre
Cá sè ve stau inainte,
Eu nu lasu sè-i vina 'n minte
Candu voiesce muritoriulu
Sè scruteze vinitoriulu,
Care e alu seu destinu
Bucuria séu suspinu?
Déca me vei taiá 'n dóue
Ti-formezi cuvinte nóue,
Ce-lu d'antâiu lu-folesesci
Atunci candu te indoiesci,
Candu esti dubiu si nu scii
Ceva lucru sè descrii.
Cuventulu din urma n'are
Nici una insemnare;
Inse iai liter'a prima,
Atunci restulu ti-esprima
O pasiune blastemata, —
Éra liter'a luata
La cuventulu primu o pune
Si vei sci cá prin minune,
Ce nu ti-a venit in minte,
Fiindu dubiu mai nainte, —
Si de vei scrutá mai bine
Literile trei din fine,
Affi unu isvoru pré mare
De cërta si 'mparechiare;
Unu isvoru de reutate
Si rele nenumerate;
O fiantia urgisita
Si de toti despretiuita.
Inse liter'a din fine

Inaintea celei prime,
O vei pune si indata
Fiinti'a cea blastamata,
Se preface nesmintitu
In obiectu pré pretiuitu.
Alu caruia mandru nume,
Jóca mare rolu in lume,
Pentru elu se vérsa sange
Si prin elu se póte frange
Si caracterulu de fieru
A tiranului severu;
Pentru elu resbelu se face,
Pentru elu si bland'a pace.

Cuthia de epistole.*)

— Intrebàri. —

Litere pentru haine albe. Ce felu de litere sunt acuma in moda d'a se pune pe hainele albe? Mai intrebuintéza-se inca literile duple? — *Amalia P.*

Carti din Roman'a. Asiu dori sè-mi camperu niste opuri literarie din Roman'a. Putere-asiu capetá de aceste la óre-care libraru din Budapesta? — *Maria B.*

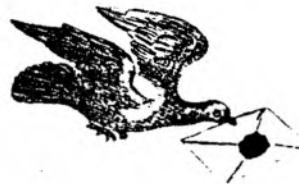
Declamatórea. Sciu sè declamu binisioru. Mai de multe ori am fostu invitata, cá sè declamu intr'unu concertu filantropicu. Asiu dori sè sciu ce felu de poesii s'aru potriví mai bine unei femei declamatóre? — *O bruneta.*

Curatire de toaleta. M'asiu simti fórté deoble-gata, de cumva cine-va m'ar invetiá, cum sè-mi curatiescu toalet'a mea de creplisse, cá sè remana frumósa, càci odata deja am incercatu, inse firele ei s'au incálcitu. — *O económa.*

Gatire de dantele. Cum asiu puté sè invetiu cum sè facu dantelele? Este dóra vr'o carte séu in-drumare in privinti'a acésta? — *Eufrosina.*
(Responsurile in nr. viitoru.)

*) Pentru acésta rubrica primimu cu bucuria intrebàri si responsuri.
Red.

Post'a Redactiunii.

Dsiórei I. M. in M. Primiti espressiunna multiamitei nóstre pentru nobilulu zelu ce manifestati pentru intreprinderile nóstre.

Dnei E. R. in T. A sositu chiar acuma. Se voru espedá in dílele viitóre.

Dni T. P. in B. Primitu propunerea ce ni-ai facutu. Foile ti-se voru tramite regulatu.

Dnei M. P. in P. Nrulu reclamatu s'a tramisu. Binevoiti a ne insciintiá de cumva nu pati primitu.

La finea anului 1876. Nu se póte publicá. De aceste nu mai ceremu.

Amorul meu. Nu este reesitu. Cealalta se va publicá acusi. Schitie din viétia sociala de acolo anu primí cu placere.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tieriei nr. 39.